

OBSZARY PROGNOSTYCZNE KOPALIN POSPOLITYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO – ZAPLECZE SUROWCOWE CZY KŁOPOT?

PROSPECTIVE AREAS OF COMMON MINERAL RESOURCES IN THE ŚLĄSKIE VOIVODSHIP – A RESOURCES BASE OR A TROUBLE?

LEONARD JOCHEMCZYK¹, KATARZYNA OLSZEWSKA¹, IWONA WALENTEK²

Abstrakt. W artykule zaprezentowano prognozy udokumentowania nowych złóż kopalin pospolitych w obrębie województwa śląskiego oraz możliwość ich zagospodarowania, uwzględniając ograniczenia sozologiczne i zagospodarowanie terenu oraz zapotrzebowanie na określony surowiec.

Słowa kluczowe: obszary prognostyczne, kopaliny pospolite, zasoby prognostyczne, zasoby geologiczne
– bilansowe, województwo śląskie.

Abstract. Prognostic areas for documentation of new common mineral deposits within the Silesia district were presented together with conditions of their future exploitation, usually restricted due to sozological limitations, local land use patterns and market demand for each kind of raw material.

Key words: prognostic areas, common minerals, prognostic resources, balance resources, Silesia district.

Obszary prognostyczne są potencjalnymi obszarami złóżowymi spełniającymi wymagane kryteria bilansowości. W województwie śląskim wskazano je na podstawie rezultatów weryfikacji archiwalnych sprawozdań geologicznych z prac zwiadowczych i badań geologiczno-poszukiwawczych wykonanych w latach 1961–1983.

Na obszarze województwa śląskiego wydzielono 52 obszary prognostyczne, obejmujące sześć grup surowców: wapienie, piaskowce, piaski i żwiry, piaski kwarcowe, surowce ilaste ceramiki budowlanej oraz torf. W obrębie poszczególnych grup surowcowych obserwuje się znaczne zróżnicowanie parametrów jakościowych oraz różny wiek kopalin. Obszary te zlokalizowane są w północnej i południowej częś-

ciach województwa śląskiego, poza uprzemysłowionymi terenami aglomeracji górnośląskiej.

Zasoby prognostyczne dobrych jakościowo jurajskich wapieni są pięciokrotnie większe od zasobów bilansowych. Potencjalne złoża są łatwo dostępne i możliwe do zagospodarowania bez konfliktu ze środowiskiem przyrodniczym. Zapleczem surowcowym piaskowców kredowych i paleogeńskich są duże obszary prognostyczne, o olbrzymich zasobach dobrej jakości piaskowca, jednak są one obciążone pod względem sozologicznym, co może utrudnić w przyszłości ich eksploatację. Stopień zagospodarowania udokumentowanych zasobów kamieni łamanych i bocznych wynosi tylko 15%. Z kolei zapleczem surowcowym piasków i żwirów

¹ Katowickie Przedsiębiorstwo Geologiczne Sp. z o.o., al. W. Korfantego 125a, 40-156 Katowice; e-mail: jochemczyk@kpg-katowice.com.pl, olszewska@kpg-katowice.com.pl

² Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, ul. Rakowiecka 4, 00-975 Warszawa; e-mail: iwona.walentek@pgi.gov.pl

są udokumentowane złoża tych kopalin. Ich zasoby bilansowe, ponad pięciokrotnie większe od zasobów prognostycznych, są w znikomym stopniu zagospodarowane. Piaski kwarcowe pomimo znacznych zasobów prognostycznych nie będą w przyszłości przedmiotem zainteresowania potencjalnych użytkowników, ich eksploatacja ze złóż udokumentowanych została już dawno zaniechana. Potencjalną bazą surowców ilastych ceramiki budowlanej są ropy mioceny. Czwartorzędowe gliny ze względu na niekorzystne parametry jakościowe nie są już tak atrakcyjnym surowcem ceramicznym. Ze względu na nikłe wykorzystanie torfów w rolnictwie i energetyce należy przeprowadzić badania tej

kopaliny pod kątem jej właściwości katalitycznych i adsorpcyjnych, a także możliwości zastosowania w lecznictwie. Umożliwi to w przyszłości eksploatację torfów w złożach bilansowych oraz udokumentowanie nowych złóż w obrębie obszarów prognostycznych.

Wytypowane obszary prognostyczne kopalin pospolitych powinny podlegać waloryzacji, uwzględniającej kryteria sozologiczne, urbanistyczne i geologiczne. Ochrona tych obszarów poprzez uwzględnienie ich lokalizacji w planach zagospodarowania przestrzennego gmin umożliwiłaby prowadzenie dalszych prac geologiczno-poszukiwawczych.